

N:o 48.

Ank. till Riksd. kansli den 13 april 1894, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af jord från Alnarps kungsgård underlydande gatehusen n:is 12, 13 och 14 Lomma i Lomma församling af Malmöhus län.

(I. A.)

Med åberopande af bilagdt protokoll öfver ecklesiastikärenden för den 9 mars innevarande år har Kongl. Maj:t i en samma dag af-låten, till statsutskottet remitterad proposition (n:o 64) föreslagit Riksdagen att medgifva, att Lomma församling i Malmöhus län måtte berättigas att, mot ersättning, som skulle bestämmas i enlighet med kongl. förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866, från Alnarps kungsgård underlydande gatehusen n:is 12, 13 och 14 Lomma i Lomma församling för anläggning af begrafningsplats i församlingen till sig lösa ett å en af förste landtmätaren C. M. Carlquist år 1891 upprättad karta med litt. b betecknad jordområde af 83 ar, samt att det kronan tillkommande ersättningsbelopp måtte få för Alnarps kungsgårds behof användas, på sätt Kongl. Maj:t funne godt bestämma.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att år 1892 blifvit af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län till Kongl. Maj:t insänd en ansökning af Lomma församling i nämnda län om tillstånd att från de under Alnarps kungsgård lydande gatehusen n:is 12, 13 och

14 Lomma, belägna inom omförmälda församling, få till begravningsplats, efter behörig värdering, inköpa ett å en af förste landtmätaren C. M. Carlquist år 1891 upprättad karta med litt. b betecknad område af 83 ar eller 1 tunnland 21,8 kappland. Till stöd för berörda ansökning hade åberopats, att utrymmet å församlingens kyrkogård redan vore i det närmaste upptaget och att ingen annan plats vore för ändamålet så lämplig, då den del af församlingens kyrkojord, som ensam kunde komma i fråga att användas till begravningsplats, dels icke kunde torrläggas till erforderligt djup, dels ock till arealen vore så liten, att densamma enligt verkställda beräkningar icke skulle komma att räcka mer än tio år. Jemte ansökningen hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverlemnadt, tillika med eget utlåtande, yttranden af vederbörande, af hvilka arrendatorn af ifrågavarande gatehus bestred den sökta upplåtelsen, under åberopande, bland annat, af de ekonomiska och sanitära olägenheter, som för honom skulle deraf blifva en följd. Efter remiss hade kammarkollegium afgifvit utlåtande i ärendet, dervid collegium anfört, att, då icke blott arrendatorn af ifrågavarande gatehus bestridit den sökta upplåtelsen, utan äfven styrelsen för Alnarps landtbruksinstitut hyst betänkligheter vid att förorda ansökningen, för så vidt församlingen ej ålades att utöfver den köpeskillning, som kunde för området varda bestämd, inlösa å gatehusen befintliga åbyggnader efter värdering, till så stort belopp, att de utan förlust för kungsgården kunde till annan lämplig plats förflyttas, men församlingen förklarar sig icke vilja härfpå ingå, collegium med anledning deraf, och då jemväl fullständig utredning saknades derom, huruvida icke någon annan jord skulle kunna för det uppgifna ändamålet användas, funne sig ej för det dåvarande kunna tillstyrka bifall till ansökningen.

Vid föredragning af berörda ärende den 23 juli 1892 fann Kongl. Maj:t den då gjorda ansökningen icke föranleda vidare åtgärd.

Lomma församling hade emellertid, enligt hvad i statsrådsprotokollet vidare meddelas, sett sig ur stånd att aunorstädes anskaffa lämplig begravningsplats och fördenskull i en under nästlidna år af Kongl. Maj:ts befallningshafvande insänd ansökning, jemlikt beslut å kyrkostämman den 30 oktober 1892, förnyat sin anhållan om ifrågavarande jordområdes upplåtande för berörda ändamål; vid hvilken ansökning fogats ofvan omförmälda karta.

Då församlingen ansett skälen till Kongl. Maj:ts beslut i anledning af dess föregående ansökning böra sökas i de anmärkingar, som, enligt hvad ofvan anförts, från olika håll af vederbörande rigtats mot berörda ansökning, hade församlingen numera sökt undanröja dessa

hinder för ansökningens bifallande. För detta ändamål hade församlingen låtit genom provinsialläkaren i Malmö distrikt R. Christiernsson och landtbruksingenjören O. Nilsson verkställa undersökningar angående anläggande af ny begravningsplats för församlingen, varande vid den förnyade ansökningen fogadt ett af dessa personer den 8 december 1892 utgifvet instrument, utvisande, att den öster om gamla begravningsplatsen och kyrkan belägna kyrkojorden låge för lågt i förhållande till medelvattenståndet i Lomma-ån för att kunna torrläggas till det för begravningsplatsen erforderliga djup eller omkring 3 meter — medelhöjden vore nemligen i allmänhet ej mer än 3,5 meter öfver nämnda och 2,5 meter öfver högvattenståndet i ån; att den del af denna egotrakt, som skulle kunna ifrågasättas till begravningsplats och som vore belägen emellan kyrkan och Malmö—Billesholms jernväg, vore bebyggd, så att endast en allt för otillräcklig del deraf vore för ändamålet tillgänglig; att deremot det af Lomma församling ifrågasatta området af gatehusen n:is 12, 13 och 14 Lomma vore i anseende till höjdläge och storlek att föredraga; att visserligen någon del deraf vore lika lågt belägen som den förstnämnda trakten, men att detta kunde genom den planering, som måste blifva förenad med iordningställandet till begravningsplats, afhjelpas, i synnerhet som största delen af ifrågavarande område låge öfver 5 meter öfver medelvattenståndet i Lomma-ån; att, såsom de å Carlquists karta med blyerts inskrifna höjdsiffrorna angåfve, fallet af egoområdet litt. b vore mot söder, hvarför derå befintligt så väl ytvatten som grundvatten måste gå i sydlig riktning och således icke kunde förorsaka de å den norr derom belägna egotrakten litt. a boende någon olägenhet eller skada i sanitärt hänseende; samt att ingen annan jord funnes, som i anseende till läge, affall och jordmån vore af sådan beskaffenhet, att den skulle för det afsedda ändamålet kunna användas; och hade Christiernsson och Nilsson, med anledning af hvad sålunda blifvit utrönt, förklarat sig anse, att lämpligaste och bästa platsen för ny kyrkogård för Lomma församling vore det ifrågasatta området af gatehusen n:is 12, 13 och 14 Lomma; och hade församlingen i den nya ansökningen begärt att få förvärfva ifrågakomna jordområde antingen genom köp efter vederbörlig värdering eller ock genom expropriation.

Vid ansökningens insändande hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande bifogat infortrade yttranden från arrendatorn af gatehusen n:is 12, 13 och 14 Lomma Jöns Olsson, fögderiförvaltningen i orten, styrelsen för Alnarps landbruksinstitut och domkapitlet i Lund samt för egen del afgifvit utlåtande i ärendet; och hade sedermera kammarkollegium, efter remiss, sig i ärendet utlåtitt, dervid collegium bifogat yttrande,

som af detsamma från Lomma församling infordrats med anledning af hvad styrelsen för Alnarps landbruksinstitut anført. Slutligen hade medicinalstyrelsen, anbefald att afgifva utlåtande i ärendet, hört förste provinsialläkaren i länet samt, med öfverlemnande af dennes yttrande, för egen del sig utlätit.

Af handlingarna i ärendet hade, på sätt i statsrådsprotokollet anföres, inhemtats:

att arrendatorn Jöns Olsson bestridt bifall till ansökningen, under framhållande deraf, att genom den ifrågasatta jordupplåtelsen gårdsplatsen till den af honom arrenderade egendomen komme att ligga nästan helt och hållet instängd mellan två kyrkogårdar, Lomma-ån och en från egorna förut afsöndrad skolhusplan, med ett ringa utrymme kring byggnaderna och endast en smal utfartsväg till gårdens öfriga egor, hvarigenom stora olägenheter i så väl sanitärt som ekonomiskt afseende för honom komme att uppstå, äfvensom att andra för ändamålet lämpliga platser funnes att tillgå, helst det ej vore nödvändigt att kyrkogården förlades i kyrkans omedelbara närhet;

att styrelsen för Alnarps landbruksinstitut, som ansett afhändandet af ifrågavarande jordområde medföra en vida större minskning i inkomst än räntan af det belopp, samma jordareal representerade, anhållit, att församlingen måtte åläggas att utöfver den summa, hvartill området kunde värderas, inlösa åbyggnaderna å gatehusen n:is 12, 13 och 14 Lomma efter värdering till så stort belopp, att åbyggnaderna kunde utan förlust för kungsgården till annan lämplig plats å egendomen förläggas;

att fögderiförvaltningen och domkapitlet tillstyrkt, att församlingen finge till begravningsplats i laga ordning expropriera det ifrågasatta området, domkapitlet under anförande, bland annat, att ny begravningsplats för församlingen vore af behovet högeligen påkallad, samt att annan dertill lämpligt belägen jord icke kunde erhållas;

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande instämt i hvad domkapitlet i dess yttrande andragit; samt

att Lomma församling, med anledning af styrelsens för Alnarps landbruksinstitut yttrande, jemlikt beslut å kyrkostämman den 17 maj 1893 anhållit, att, då endast en lagligen tillsatt expropriationsnämud kunde afgöra, om och i hvad mån Alnarps landbruksinstitut genom den ifrågasatta jordupplåtelsen tillskyndades sådan förlust, som berättigade det af styrelsen framställda yrkande, församlingen måtte, med frånträdande af det i ansökningen framställda alternativ om jordens köp efter värdering, få förvärfva det ifrågasatta området genom expropriation,

i hvilket fall församlingen förklarar sig beredd att till det belopp, expropriationsnämnden funne rättvist bestämma, lemna ersättning så väl för jorden som för all den förlust, Alnarps landtbruksinstitut genom områdets frånskiljande kunde anses komma att lida.

I sitt förenämnda utlåtande hade kammarkollegium dels tillkännagifvit:

att Alnarps kungsgård med underlydande lägenheter varit landshöfdingen i Malmöhus län på lön anslagen, men enligt kongl. brefvet den 2 oktober 1857 upplåtits till landtbruksinstitut; samt

att under kungsgården lyda kronogatehusen n:is 12, 13 och 14 Lomma, af hvilka n:is 12 och 13 med åsatt grundskatt upptagas uti nya jordeboken för Lomma socken, hvaremot gatehuset n:r 14 Lomma väl förekomme i 1825 års jordebok, men jemlikt kongl. kungörelsen den 28 januari 1870 såsom ej åsatt särskild ränta, kronotonde eller rotering uteslutits från nya jordeboken, der en annan lägenhet erhållit dess namn och nummer;

dels ock anfört, att kollegium, då numera ej allenast behovet af begravningsplats blifvit vitsordadt, utan äfven, enligt hvad handlingarna utmärkte, annan dertill lämpligt belägen plats ej funnes att tillgå, och jemlikt företedt intyg af sakkunnige användningen af ifrågasvarande område för berörda ändamål ej i sanitärt hänseende medförde olägenhet för arrendatorn af gatehusen, vid sålunda upplysta förhållanden ej hade något att erinra mot att församlingen finge till begravningsplats förvärva det ifrågasatta området, dock att ersättning derför till samtliga vederbörande bestämdes i den ordning, kongl. förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof föreskrefve; och hade kammarkollegium hemställt, ej mindre att proposition i ämnet måtte aflåtas till Riksdagen, än äfven att Kongl. Maj:ts befallningshafvande erhöle i uppdrag att framdeles inkomma med förslag rörande dispositionen af expropriationsmedlen.

Det af medicinalstyrelsen öfverlemnade, ofvan omförmälda yttrande, som af förste provinsialläkaren, efter på stället företagen besigtning, afgifvits, innehölle hufvudsakligen, att på en omkrets från kyrkan af två till flera kilometer ingen annan plats funnes, som till begravningsplats lämpade sig så pass väl som den ifrågasatta, hvilket härrörde af svårigheten att till erforderligt djup erhålla torrlagd mark; på grund hvaraf bemälde förste provinsialläkare förklarar, att nämnda område i anseende till jordmån, jordlagrets djuplek öfver grundvattensnivån, sluttningförhållandena och arealen motsvarade de anspråk man i allmänhet och särskildt i detta fall kunde ställa på en kyrkogård af behörig be-

skaffenhet. I öfverensstämmelse med förste provinsialläkarens yttrande samt lika med domkapitlet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade äfven medicinalstyrelsen tillstyrkt bifall till ansökningen; hvarvid styrelsen likväl uttalat, att förut omförmälda åbyggnaders läge mellan den gamla och den nya kyrkogården måste erkännas blifva mindre lämpligt.

Det har visserligen icke undgått utskottets uppmärksamhet, att den ifrågasatta jordupplåtelsen skulle komma att föranleda afsevärdt intrång i förenämnda egendom, och att sålunda derigenom synnerlig olägenhet skulle uppkomma vid brukandet af densamma; men då vid den föreslagna expropriationen af berörda område vederbörande icke torde underlåta att å kronans vägnar framställa de anspråk, som af förhållandena kunna föranledas, har utskottet icke ansett förenämnda omständigheter innebära fullgiltigt skäl till jordupplåtelsens afstyrkande.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 april 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.